

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนต้น

Development of an Additional Selective Course to Promote Financial Literacy of Lower Primary School Children

ชฎาธาร คำเนียม¹, ลัดดา หวังภษิต² และ สุวิชา วันสุดล³
Shadatan Comneam¹, Ladda Wangphasit², and Suwicha Wansudon³

^{1, 2, 3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
^{1, 2, 3} Faculty of Education, Srinakharinwirot University
E-mail: shadatan@g.swu.ac.th¹

Received: 2025-6-15; Revised: 2025-10-29; Accepted: 2025-10-31

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 3) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 2) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงิน 3) แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน 4) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน 5) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t-test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านทักษะทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงิน มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.65) 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.71) 3) ผลการหาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน และด้านทักษะทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.67$, S.D.= 0.45) รวมถึงนักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน อยู่เป็นประจำ ($\bar{X} = 2.74$, S.D.= 0.41)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม, ความฉลาดรู้ทางการเงิน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

Abstract

The purpose of this research was to: 1) study the components and indicators of financial literacy for lower primary school students, 2) develop an additional selective course to promote financial literacy for lower primary school students, and 3) examine the effectiveness of the additional selective course to promote financial literacy for lower primary school students. The sample group consisted of 30 Grade 2 students from the Demonstration School of Srinakharinwirot University Prasarnmit (Elementary Division), Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, in the second semester of 2024. The sample was selected using cluster random sampling, with classrooms as the sampling units. The research instruments included: the additional selective course to promote financial literacy, an assessment form for the appropriateness of components and indicators of financial literacy, an assessment form for the appropriateness of the additional selective course, lesson plans based on the developed course, a test of financial knowledge and skills, and rating scales for assessing financial attitude and behavior. Data were analyzed using mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), paired sample t-test, and effectiveness index. The results of this study revealed that the components and indicators of financial literacy among lower primary school students comprised four key dimensions: (1) Financial Knowledge, (2) Financial Skills, (3) Financial Attitude, and (4) Financial Behavior. The appropriateness of these components and indicators was rated high, with a mean score of 4.27 and a standard deviation of 0.65. The developed additional selective course to promote financial literacy included essential elements such as principles, objectives, content, learning activities, instructional media, and learning assessment and evaluation. The overall appropriateness of the course was also rated at a high level, with a mean score of 4.19 and a standard deviation of 0.71. The effectiveness of the developed course was confirmed through a comparison of pre-test and post-test scores. The findings indicated that students' post-test scores on financial literacy were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Development of Additional Selective Course, Financial Literacy, Early Elementary School Students

บทนำ

ภาวการณ์ในปัจจุบัน การดำเนินชีวิตของคนไทยมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องเกิดผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพของพลเมืองให้ก้าวทันต่อ ความพลิกผันของเหตุการณ์และปัญหา หลักการและวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งคือการสร้างสรรค์ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ประกอบกับความหมายของคำ literacy ที่เดิมหมายถึงเพียงการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น แต่ในปัจจุบันความหมายของคำ literacy ได้เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยจึงได้อธิบายความหมายของคำนี้ให้กว้างขึ้น โดยใช้ศัพท์บัญญัติเป็นภาษาไทยว่า “ความฉลาดรู้” เพื่อให้ครอบคลุมถึงการรู้และเข้าใจสาระที่ถูกต้อง ชัดเจน ต่อยอดเกิดความรู้ใหม่จนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้จริง คำว่า literacy ในภาษาไทยพบว่ามีการใช้คำว่า “การรู้” หรือ “การรู้เรื่อง” แล้วแต่ว่าคำที่ต่อท้ายจะเป็นอะไร ซึ่งยังไม่ค่อยสื่อความหมายได้ตรงเท่าใด จนกระทั่งได้พบว่า มีพระบรม

ราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานไว้นานแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2524 ว่า การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่าต้องศึกษาเพื่อให้เกิด ความฉลาดรู้ คือ รู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ

ความฉลาดรู้ทางการเงินยังถือเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ไสว พักขาว, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับรองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กล่าวว่า ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นสิบสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ที่คนรุ่นใหม่ต้องมีติดตัว กล่าวคือ คนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ต้องการใช้ชีวิตอิสระ มากกว่างานประจำทำให้รายได้ไม่แน่นอน และขาดสวัสดิการมั่นคง นิยมหาเงินเพื่อใช้มากกว่าเก็บ อัตรากาเป็นหนี้สูงขึ้นตั้งแต่อายุน้อย จึงต้องรู้จักหลักบริหารการเงินให้ดี เข้าใจหลักความเสี่ยงกับผลตอบแทนรู้ทันการหลอกลวง เช่น เงินดิจิทัลปลอม และในปัจจุบันนี้ความรู้เรื่องทางการเงินเป็นเรื่องใหญ่ที่รัฐบาลกำลังให้ความสำคัญ เนื่องจากระบบสวัสดิการสังคมของรัฐกำลังเผชิญแรงกดดันเป็นประวัติการณ์ จากภาระหนี้สาธารณะ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และพัฒนาการใหม่ๆ ในตลาดการเงินซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์ซับซ้อนเข้าใจยากกว่าที่แล้ว มาทุกสมัย ปัจจุบันรัฐบาลหลายประเทศ อาทิ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ก็มีโครงการให้ความรู้ทางการเงินระดับชาติด้วยเช่นกัน (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556) สำหรับความหมายของความฉลาดรู้ทางการเงินนั้นหมายถึงความรู้ความเข้าใจ แนวคิดที่เกี่ยวกับการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน ทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิผล ภายใต้ความหลากหลายของบริบททางการเงินเพื่อปรับปรุงความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของบุคคลและสังคม (OECD, 2018) ดังนั้นการมีความฉลาดรู้ทางการเงินที่ดีจึงนำไปสู่การประสบความสำเร็จทางการเงิน ช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาทางการเงินและความยากจน อีกทั้งยังส่งผลต่อเศรษฐกิจของบุคคล ในด้านของภาวะหนี้สิน การชำระหนี้ การออมเงิน และการจัดการทางการเงินที่ดีในอนาคต (Eberle, 2016; Swiecka, 2020) และความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นผลมาจากหลายปัจจัยตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน โดยปัจจัยในระดับนักเรียนเป็นผลมาจากการปลูกฝังด้านการเงินผ่านครอบครัว พ่อแม่ หรือเพื่อน ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีความฉลาดรู้ทางการเงินที่ดีในอนาคต (Garg & Singh, 2018; Lyons, 2006; OECD, 2018; Swiecka, 2020) ปัจจัยในระดับห้องเรียน เช่น การสอนทางการเงินโดยให้นักเรียนเผชิญสถานการณ์ทางการเงินจริงได้ฝึกการแก้ปัญหาและอภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนจะส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงิน (Sawatzki & Sullivan, 2017) และปัจจัยในระดับโรงเรียนซึ่งในหลายประเทศได้มีการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินโดยกำหนดหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร และโครงการให้ความรู้ทางการเงินระดับชาติแก่ประชาชน อาทิ ออสเตรเลีย แคนาดาญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ (World Economic Forum, 2015) แม้จะมีแนวทางหลากหลายในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน อาทิ การจัดกิจกรรมเสริม การใช้สื่อเทคโนโลยี หรือการจัดค่ายการเงิน แต่การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมถือเป็นแนวทางที่มีความยั่งยืนและสามารถบูรณาการเข้าสู่ระบบการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม หลักสูตรดังกล่าวสามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้อย่างชัดเจน และสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละระดับได้อย่างยืดหยุ่น อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความพยายามในระดับนโยบายจากภาครัฐและสถาบันการศึกษาในการบูรณาการความรู้ทางการเงินเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ แต่พบว่าส่วนใหญ่ยังเน้นในระดับมัธยมศึกษา ตัวอย่างเช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ต่างมีหลักสูตรส่งเสริมความรู้ทางการเงินเฉพาะกลุ่มเป้าหมายระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น ในขณะที่ในระดับประถมศึกษายังขาดหลักสูตรเฉพาะทางที่เน้นพัฒนาทักษะการเงินในเชิงลึก ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินในระดับประถมศึกษาจึงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญเร่งด่วน อีกทั้งยังเป็นการเติมเต็มช่องว่างของการจัดการศึกษาในปัจจุบันให้มีความ

ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะทางการเงินให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนักเรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ซึ่งเหมาะกับการพัฒนาทักษะทางการเงินในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี การบรรจุหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษาจึงเป็นทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของระบบการศึกษาไทย และสามารถพัฒนาให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้หรือทักษะทางการเงินเพื่อการตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการเงินภายใต้บริบททางการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมมากขึ้นในอนาคตและสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตร (Curriculum) ในความหมายทางการศึกษาหมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างรอบด้าน (Taba, 1962) โดยทั่วไปแล้วโครงสร้างของหลักสูตรจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล (Ornstein & Hunkins, 2017)

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดมวลความรู้หรือมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ มีการระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้วางแผนและกำกับเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, น. 84) ซึ่ง การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นกระบวนการที่มุ่งปรับปรุงหรือสร้างหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม และความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยอาศัยหลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ หลักการเรียนรู้ และทฤษฎีการสอนมาเป็นแนวทาง (Print, 1993) ในบริบทของระดับประถมศึกษา การออกแบบหลักสูตรควรสอดคล้องกับช่วงวัย และสนับสนุนพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมทักษะหรือความรู้เฉพาะด้านที่นอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลาง โดยสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) จากการศึกษาแนวคิดที่สอดคล้องกันของ Tyler (1949), Taba (1962) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ที่เสนอว่าองค์ประกอบของหลักสูตร ที่สำคัญมี 4 ส่วน ได้แก่ 1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนรู้เมื่อจบหลักสูตร ประกอบด้วยความรู้ ในเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดขั้นสูง และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ 2. เนื้อหาสาระ หมายถึง สาระการเรียนรู้ วิชาความรู้

รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้มีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการใช้หลักสูตรกับผู้เรียนในเชิงบูรณาการซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระต่างๆ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งมีทักษะในการเรียนรู้ มีกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพและมีพฤติกรรมที่ดี และ 4. การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้ การประเมินคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2. ความฉลาดรู้ทางการเงิน

ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการใช้ทักษะทางการเงินเพื่อการตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน ภายใต้บริบททางการเงินในระดับบุคคลที่เหมาะสม ซึ่งความฉลาดรู้ทางการเงินมีความสำคัญ หากขาดความรู้ความเข้าใจก็จะก่อให้เกิดนิสัยในการใช้เงินแบบผิด ๆ บริหารเงินไม่เป็นติดตัวไปตลอดชีวิต จนถึงขั้นชีวิตล้มละลายไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เป็นภาระครอบครัว ภาระสังคมแบบไม่รู้จบ ดังนั้นการสอนความรู้ทางการเงินที่ถูกต้องให้เยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้พวกเขาสามารถรับมือกับอนาคตที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ ไม่เป็นหนี้สินและยังสามารถช่วยยกระดับเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ราชบัณฑิตยสภา (2562) สอดคล้องกับ Lusardi & Mitchell (2014) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและใช้ข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผนใช้จ่าย การออมเงิน การบริหารหนี้สิน และการประเมินความเสี่ยง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว และ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้จัดให้ความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจเรื่องเงินตั้งแต่อายุยังน้อย และสามารถนำไปใช้จริงได้ในชีวิตประจำวัน (OECD, 2018) สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น การเรียนรู้เรื่องการเงินควรเริ่มจากแนวคิดพื้นฐาน เช่น ความแตกต่างระหว่างความต้องการกับความจำเป็น การรู้จักออม รู้จักรอคอย รู้จักจัดลำดับความสำคัญ และรู้จักวางแผนง่าย ๆ ซึ่งสามารถส่งเสริมได้ผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและสภาพแวดล้อมของเด็ก (Danes & Haberman, 2007) การปลูกฝังความฉลาดรู้ทางการเงินในวัยเด็กมีความสำคัญ เนื่องจากพฤติกรรมทางการเงินส่วนใหญ่จะเริ่มก่อตัวตั้งแต่วัยเยาว์ และสามารถคงอยู่จนถึงวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรที่มีเป้าหมายส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินจึงควรให้ความสำคัญกับเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม และการประเมินที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

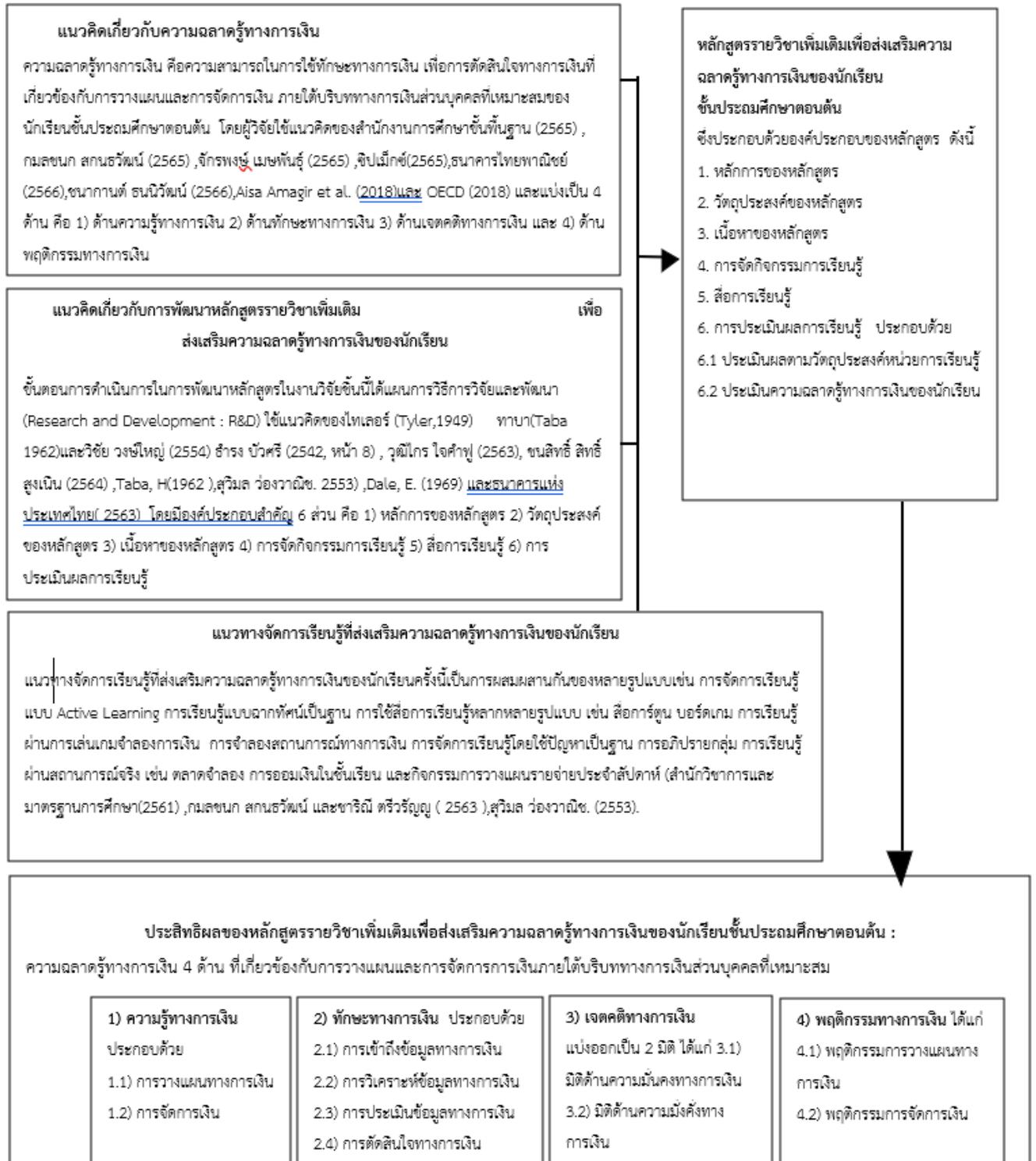
สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงิน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ประกอบด้วย 1) การวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) คือ กระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเงิน 2) การจัดการเงิน (Financial Management) 2. ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) คือ กระบวนการทางปัญญาที่สำคัญในการจัดการข้อมูลทางการเงิน เพื่อนำมาสู่การตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม 3. เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นส่วนบุคคลที่นำมาสู่แรงจูงใจในการวางแผนและจัดการเงิน โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน และมิติด้านการสร้างความมั่งคั่งทางการเงิน และ 4. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) แนวโน้มทางพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้วางแผนและจัดการเงิน ได้แก่ 1) พฤติกรรมวางแผนทางการเงิน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายทางการเงิน การพัฒนาแผนการเงินที่ช่วยในการออมเงิน 2) พฤติกรรมจัดการการเงิน ได้แก่ การตัดสินใจอย่างมีข้อมูลก่อนการใช้จ่ายและการออมการหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายที่เกินตัว

3. แนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางการเงิน

วิธีการสอนเด็กเรื่องเงิน ควรสร้างความเข้าใจและสร้างมวลประสบการณ์ให้แก่เด็กและเยาวชนตามสภาพความเป็นจริงของสังคมในปัจจุบัน ให้เด็กได้ปฏิบัติจริงในการใช้จ่ายและเก็บออมเงิน รวมทั้งมีความฉลาดรู้ในความเข้าใจเรื่องเงิน ตัดสินใจใช้เงินอย่างมีเหตุผลและรู้จักเก็บออมเงินอย่างถูกวิธีและมีเจตคติที่ถูกต้องต่อเงิน อันจะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมในการวางแผนและจัดการการเงินอย่างเหมาะสม โดย พีรพัฒน์ อັตตะริยะ (2565) ได้เสนอการสอนการใช้เงิน ออมเงิน คือเมื่อได้เงินมาแล้ว ต้องสอนให้เด็กรู้จักออมเงินก่อนใช้ แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ก่อนจะนำเงินไปใช้ พ่อแม่ควรสอนให้ลูกรู้จักแบ่งเงินกองเดียวออกเป็นกองเล็ก ๆ การสอนให้เด็กรู้จักที่มาของเงิน ช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของเงิน การชะลอการซื้อ การบันทึกรายรับรายจ่าย เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการสร้างวินัยทางการเงิน ซึ่งการมีวินัยทางการเงิน คือต้องมีแบบแผนและมีกฎเกณฑ์ในการใช้เงิน การตัดสินใจเลือกกับโอกาสที่จะเสียไป สอนให้เด็กรู้และเข้าใจว่าบางครั้งเงินเท่าที่มีอยู่ก็ไม่สามารถซื้อได้ทุกอย่างที่อยากได้ในคราวเดียว การต่อเงินให้งอกเงย เมื่อลูกโตขึ้น ปลูกฝังให้รู้จักนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีโอกาสเพิ่มมูลค่าในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ นรินทร์ เอกวงค์วิริยะ (2564) ที่ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางการเงิน การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการโค้ชชอนไลน์ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ดังนั้นการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินนั้นควรเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก ให้มีความฉลาดรู้ทางการเงินตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อเป็นการวางรากฐานและสร้างมวลประสบการณ์ให้แก่เยาวชนของชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางการเงินโดยการสังเคราะห์แนวคิดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) และองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) สรุปเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์และทาบาซึ่งแบ่งการดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น (R1) เป็นขั้นตอนในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร

รายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้เรียน แนวทางการพัฒนาหลักสูตร หลักการของหลักสูตร – ปรัชญาการศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น (D1) เป็นขั้นตอนในการยกร่างหลักสูตรโดยการนำข้อมูลพื้นฐาน เนื้อหา องค์ประกอบ และตัวชี้วัดความฉลาดรู้ทางการเงินมากำหนดรายละเอียดของหลักสูตรซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 หาประสิทธิภาพของหลักสูตร

ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น (R2) เป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 1 ห้องเรียน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ซึ่งได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และนำคะแนนมาหาค่าสถิติพื้นฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่า t (t-test dependent)

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร (D2) เป็นขั้นตอนในการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาศึกษาประเด็นในการปรับปรุงแก้ไขและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 240 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือในการวิจัย

ได้แก่ 1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 2. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงิน

เงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 3. แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 4. แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น และ 5. แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงของแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงิน แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (IOC)

1.2 การหาคุณภาพของการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงิน การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 การหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน และค่าความเชื่อมั่น (r^{tt}) โดยใช้สูตร KR-20 (Kuder-Richardson)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 การเปรียบเทียบการทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินโดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test แบบ dependent

2.3 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร (EI)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.65) นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นว่า ควรแก้ไขข้อความให้กระชับเข้าใจง่ายและในบางตัวบ่งชี้มีความคล้ายคลึงกันให้ยุบรวม ปรับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นดังนี้ ตัวชี้วัดย่อยที่ 7 จากทักษะการตัดสินใจโดยอิงจากข้อมูลทางการเงินที่มีอยู่ เป็นทักษะการตัดสินใจเลือกใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม โดยดูจากข้อมูลหรือราคาที่มีอยู่ เพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตัวชี้วัดย่อยขององค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงิน องค์ประกอบย่อยการจัดการเงิน ข้อ 3 จากมีความรู้ในการวางแผนงบประมาณส่วนตัวและการเก็บออมเงินอย่างมีเป้าหมาย เป็นมีความรู้ในการวางแผนการใช้จ่ายเงินส่วนตัวและการเก็บออมเงินอย่างมีเป้าหมาย และปรับปรุงตัวชี้วัดย่อยขององค์ประกอบพฤติกรรมการจัดการเงิน ข้อ 4 การมีพฤติกรรมการแบ่งเงินออกก่อนใช้จ่าย และ ข้อ 5 มีพฤติกรรมการจัดสรรเงินในการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล สรุปรวมเป็นข้อเดียวคือ มีพฤติกรรมการแบ่งเงินออกก่อนใช้จ่ายและใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวนั้นอาจมีความซับซ้อนเกินไปสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ควรทำการตัดออก

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการและทักษะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 1. หลักการของหลักสูตร 2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3. เนื้อหาของหลักสูตร และ 4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 5. สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์จำลอง ใบงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรม 6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้ การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยผู้วิจัยยึดจาก คำถามสำคัญของ ไทเลอร์ (Tyler, 1949 อ้างในสังต์ อุทรานันท์, 2530, น. 83-84) และ ทาบา (Taba, 1962) โดยใช้ 4 คำถามสำคัญในการพิจารณาองค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ (Objective) 2) เนื้อหา (Subject Matter) 3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Experience of Learning) 4) การประเมินผล (Evaluation)

จากผลการประเมินความคิดเห็นโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าประสิทธิภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $S.D. = 0.71$) ทั้งในภาพรวมและในแต่ละองค์ประกอบย่อย โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้ และ หลักการของหลักสูตร ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้อง เหมาะสม และมีศักยภาพในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นในประเด็นต่าง ๆ เช่น อาจเพิ่มเติมรายละเอียดของวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนขึ้น และเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดด้านความฉลาดรู้ทางการเงินในแต่ละองค์ประกอบ และอาจเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเงินที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีทางการเงิน (e-payment, QR code) แต่ที่ต้องคำนึงถึงวัยและความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นด้วย

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผลการศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ และใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลดังนี้

ผลการศึกษาประสิทธิภาพผลดังนี้

1. ผลการทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแบบทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ก่อนเรียนและหลังเรียน (n=30)

คะแนน	n	\bar{x}	SD	t	p
คะแนนก่อนเรียน	30	5.50	1.63	9.15	0.05*
คะแนนหลังเรียน	30	8.37	1.03		

$P^* < 0.05$

จากตาราง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านทักษะทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านทักษะทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ก่อนเรียนและหลังเรียน (n=30)

คะแนน	n	\bar{x}	SD	t	p
คะแนนก่อนเรียน	30	4.73	1.82	10.08	0.05*
คะแนนหลังเรียน	30	8.37	0.93		

$P^* < 0.05$

จากตาราง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านทักษะทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 3 ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	ความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ฉันคิดว่าการมีเงินออมจะช่วยให้ฉันรู้สึกสบายใจและ มั่นใจ มากขึ้น	2.73	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ฉันรู้สึกดีใจเมื่อรู้ว่าฉันมีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็น	2.87	0.35	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ฉันตั้งใจจะแบ่งเงินเก็บออมก่อนที่จะนำไปซื้อของ	2.53	0.51	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ฉันรู้ว่าถ้าไม่รู้จักออมเงินไว้อาจลำบากถ้าต้องการใช้เงินในวันหน้า	2.80	0.41	เห็นด้วยมากที่สุด
5. ฉันรู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถเก็บออมเงินไว้ได้ทุกสัปดาห์	2.80	0.41	เห็นด้วยมากที่สุด
6. ฉันอยากรู้ว่าเงินได้มาอย่างไรและใช้อย่างไร	2.67	0.48	เห็นด้วยมากที่สุด
7. ฉันชอบเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายและการออมเงิน	2.37	0.49	เห็นด้วยปานกลาง
8. ฉันมักจะถามพ่อแม่หรือครูเรื่องเงิน	2.53	0.57	เห็นด้วยมากที่สุด
9. ฉันอยากรู้ว่าจะทำอย่างไรถึงจะมีเงินใช้ในอนาคต	2.90	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด
10. ฉันคิดว่าเรื่องเงินเป็นเรื่องที่สนุกและน่าสนใจ	2.50	0.51	เห็นด้วยปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.67	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง พบว่า ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่ มีความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงินอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 2.67$, S.D.= 0.45) นอกจากนี้จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนมีการพูดคุยถึงวิธีการเก็บออมเงินแบบต่างๆ และมีความตระหนักถึงความสำคัญและผลดีของการมีเงินเก็บออมไว้ใช้ในอนาคตมากยิ่งขึ้น

4. ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 4 ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	ความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ฉันจะคิดก่อนใช้เงินในการซื้อของ	2.73	0.45	เป็นประจำ
2. ฉันมีเป้าหมายในการเก็บออมเพื่อซื้อของที่ต้องการ	2.87	0.35	เป็นประจำ
3. ฉันจดบันทึกหรือพยายามจำว่าใช้เงินไปกับอะไรบ้าง	2.53	0.51	เป็นประจำ
4. ฉันแบ่งเงินบางส่วนไว้สำหรับเรื่องจำเป็นในวันหน้า	2.80	0.41	เป็นประจำ
5. ฉันไม่ซื้อของนอกแผนการที่ตั้งไว้	2.80	0.41	เป็นประจำ
6. ฉันแบ่งเงินเก็บไว้ส่วนหนึ่งก่อน แล้วจึงใช้เงินที่เหลือ	2.67	0.48	เป็นประจำ
7. ฉันมักจะคิดก่อนซื้อของทุกครั้ง	2.37	0.49	นานๆ ครั้ง
8. ฉันซื้อของที่จำเป็นก่อนของที่อยากได้	2.87	0.35	เป็นประจำ
9. ฉันพยายามไม่ใช้เงินหมดในวันเดียว	2.83	0.38	เป็นประจำ
10. ฉันมีเหตุผลเวลาจะซื้อของแต่ละชิ้น	2.87	0.35	เป็นประจำ
11. ฉันไม่ซื้อของราคาแพงถ้าไม่จำเป็น	2.67	0.48	เป็นประจำ
12. ฉันพยายามหาวิธีประหยัดเงิน เช่น รอช่วงลดราคา	2.63	0.49	เป็นประจำ
13. ฉันไม่ซื้อของที่ไม่น่าจำเป็น	2.83	0.38	เป็นประจำ
14. ฉันเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อ	2.77	0.43	เป็นประจำ
15. ฉันรู้สึกดีใจเมื่อสามารถประหยัดเงินได้	2.93	0.25	เป็นประจำ
เฉลี่ยรวม	2.74	0.41	เป็นประจำ

จากตาราง ผลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่ มีความฉลาดรู้ทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน อยู่ในระดับเป็นประจำ ($\bar{x} = 2.74$, S.D.= 0.41) นอกจากนี้จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อของอย่างมีเหตุผลมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ผู้เรียนบางส่วนยังขาดการไตร่ตรองในการใช้จ่าย ในบางสถานการณ์ เช่น เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ยั่วชวน เช่น การซื้อสินค้าจากร้านค้าข้างโรงเรียนหรือที่ตลาดนัดซึ่งมีสินค้าอย่างหลากหลาย สามารถกระตุ้นเร้าความสนใจและพฤติกรรมการใช้เงินของผู้เรียนได้มากขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมการจดบันทึกการใช้จ่ายเงิน ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนยังอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นไม่ค่อยชอบการเขียนจดบันทึกการใช้จ่ายเงิน ซึ่งอาจ

ต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม แต่โดยรวมแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพื้นฐานพฤติกรรมทางการเงินที่ดี และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่ความฉลาดรู้ทางการเงินที่เข้มแข็งหากได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

หลังจากดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรในระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้นำผลการทดลอง ประสิทธิภาพ ปัญหา และข้อจำกัดมาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรม และข้อเสนอแนะจากครูและผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักสูตรช่วยส่งเสริมความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนได้ดี แต่ยังมีจุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม ดังนั้นจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นสำคัญ เช่น เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายให้สนุกและมีระบบ เช่น เกมจำลอง เกมออนไลน์ เพิ่มสถานการณ์ใกล้ตัวเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ให้ชัดเจน น่าสนใจ และเหมาะสมกับวัย เช่น ภาพประกอบ การ์ตูน และแบบฝึกสถานการณ์ การปรับปรุงดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม โดยได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ก่อนสรุปเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้จริง โดยเน้นการพัฒนาเด็กอย่างยั่งยืนทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมในชีวิตประจำวันระดับประถมศึกษา

อภิปรายผล

1. ผลของการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.65) ซึ่งเป็นผลมาจากได้รับการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบในหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล เนื้อหาของหลักสูตรกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล และหน่วยการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อีกทั้งได้การออกแบบองค์ประกอบที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา โดยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงิน ได้แก่ ความรู้เรื่องการวางแผนใช้จ่าย การออม และการแยกแยะรายจ่ายที่จำเป็นกับไม่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็ก 2) องค์ประกอบด้านทักษะทางการเงิน ครอบคลุมทักษะการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจข้อมูลทางการเงิน เช่น การเปรียบเทียบราคา การประเมินสถานการณ์ และการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล 3) องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงิน แบ่งเป็นมิติด้านความมั่นคงและความมั่งคั่งทางการเงิน เช่น การเห็นคุณค่าของการออม และความสนใจใฝ่รู้ด้านการเงิน และ 4) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ การวางแผนใช้เงินอย่างรอบคอบ การออมก่อนใช้ และการประหยัดอย่างมีวินัย ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้สอดคล้องกับแนวทางของ OECD/INFE (Atkinson & Messy, 2012.) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความฉลาดรู้ทางการเงินควรครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และเจตคติทางการเงิน นอกจากนี้การออกแบบตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ เช่น การตั้งเป้าหมายการออม การวางแผนการใช้จ่าย และการตัดสินใจเลือกใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม โดยดูจากข้อมูลหรือราคาที่มีอยู่ ช่วยให้องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการเงินมีความเหมาะสม

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการจัดการการเงินส่วนบุคคล สามารถวางแผนการใช้จ่าย การออม และการลงทุนได้อย่างเหมาะสมกับวัย รวมถึงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวของไทเลอร์ (Tyler, 1949), ทาบ (Taba, 1962) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ซึ่งหลักสูตรประกอบด้วย 1) หลักการของ

หลักสูตร เป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการกำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาและโครงสร้างเวลาเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมและกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายมีเนื้อหาจำแนกตามหัวข้อการเรียนรู้ ดังนี้ (1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) (2) ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) (3) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) (4) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) ซึ่งแต่ละหัวข้อการเรียนรู้จะประกอบด้วย คำอธิบายหัวข้อการเรียนรู้, จุดประสงค์การเรียนรู้, เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 4) แนวทางการจัดการเรียนรู้ จะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีและการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหลากหลายวิธี 5) สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์จำลอง ใบงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรม และ 6) การวัดและประเมินผล กระบวนการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับ มะลิวรรณ งามยิ่ง (2563) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมี 5 ขั้นตอน คือ 1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 3) การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร 4) การทดลองใช้และการประเมินผลหลักสูตร 5) การปรับปรุงหลักสูตร ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการส่งเสริมความรอบรู้ด้านการเงินในสถานศึกษา และเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในการพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความพร้อมในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. ผลการหาประสิทธิภาพพบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.71) ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจาก การออกแบบหลักสูตรโดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จัดกระบวนการเรียนการสอนเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเน้นไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย แนวทางนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์จริง การนำเนื้อหาทางการเงินมาบูรณาการกับตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผนการใช้จ่าย การออมเงิน และการตัดสินใจซื้อสินค้า ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์จริง ส่งผลให้เกิดความสนใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัล เกมการเรียนรู้ และแอปพลิเคชันทางการเงิน ช่วยกระตุ้นความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน รวมถึงการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการสอนด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ โยษิตา บ็องชัย (2565) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการโค้ชออนไลน์ในช่วงวิกฤติการณ์ COVID-19 เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการใช้กระบวนการโค้ชออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักเรียนมีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้มีการจัดการอบรมและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการสอนด้านการเงิน ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้นและบริบทของนักเรียน จะเห็นได้ว่า การออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์จริง การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการพัฒนาครูผู้สอน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่

ส่งผลต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4. ผลการหาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.71 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางการเงิน มีทักษะทางการเงิน มีเจตคติทางการเงิน และมีพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ วันทนีย์ ทองมี (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยวิธีการแบบเปิดร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยวิธีการแบบเปิดและสถานการณ์จำลองช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนมีคะแนนความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีและการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหลากหลายวิธี และใช้สื่อประกอบการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์จำลอง ใบงาน สื่อ IT หรือการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้ได้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีพัฒนาการในการใช้และเก็บออมเงินที่ดีขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลการหาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ และผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.71 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางการเงิน มีทักษะทางการเงิน มีเจตคติทางการเงิน และมีพฤติกรรมทางการเงินที่สูงขึ้น

ความพึงพอใจของผู้เรียน จากการสังเกตของผู้สอนพบว่านักเรียนสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมดีมาก มีการพูดคุยเรื่องการวางแผนการเก็บออมเงินในอนาคต แสดงถึงความพึงพอใจของผู้เรียน

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแบบฝึกส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิค KWL Plus กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษารายวิชาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) 2) ด้านทักษะทางการเงิน (Financial Skills) 3) ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) 4) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) ซึ่งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้ทางการเงินมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.65) 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($t = 4.15, S.D.=0.61$) และ ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.71 โดยสรุป ประสิทธิภาพของแบบฝึกส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบฝึกที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 83.61 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 84.67 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนอย่างชัดเจน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของผู้เรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.47) โดยเฉพาะในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและทำให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” หรือใช้ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเงินให้กับนักเรียน

1.2 ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในวัยเด็ก ซึ่งจากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ดังนั้นโรงเรียนสามารถใช้หลักสูตรนี้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมออม การวางแผนใช้จ่าย และการตัดสินใจทางการเงินที่เหมาะสมตั้งแต่วัยประถมศึกษา

1.3 ควรมีการประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมครู เช่น การส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินแก่นักเรียนในห้องเรียนเพื่อยกระดับศักยภาพของครูในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเงินให้แก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเชิงลึกในองค์ประกอบเฉพาะของความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยอาจแยกศึกษาเฉพาะมิติ เพื่อวิเคราะห์ว่าองค์ประกอบใดส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนได้มากที่สุด

2.2 การทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนว่าจะทำให้สามารถวัดประสิทธิภาพของหลักสูตรได้อย่างชัดเจนหรือไม่

2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในการเรื่องความฉลาดรู้ทางการเงิน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นการพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่อง ความฉลาดรู้ทางการเงิน เพื่อการตัดสินใจทางการเงิน

2.4 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเงินของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สกนธวัฒน์. (2565). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: วีพรินท์.

- นรินทร์ เอกวงศ์วิริยะ. (2564). 10 วิธีเพื่อให้เด็กๆ รู้จักการใช้เงิน การออมเงิน และเข้าสู่โลกการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ. *เพจสมาคมนักวางแผนการเงินไทย*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2566, จาก <https://bit.ly/3FymdON>
- พีรพัฒน์ อัดตะริยะ. (2565). 3 โรงเรียนในไทยที่มีสอนวิชาการเงิน. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2565, จาก <https://moneyclass.co/3-โรงเรียนในไทยที่มีสอนวิชาการเงิน/>
- มะลิวรรณ งามยิ่ง. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา* [ดุชนิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- โยชิตา ป่องชัย และคณะ. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการโค้ชออนไลน์ในช่วงวิกฤติการณ์ COVID-19 เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 8(2), 43–60.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (Literacy)*. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2566, จาก <https://www.orst.go.th/FILEROOM/CABROYINWEB/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000660.FLP/html/45/>
- วันतीय ทองมี. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยวิธีการแบบเปิดร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และ ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม. (น. 83-84)
- สถณี อาชวานันทกุล. (2556). *ความรู้เรื่องทางการเงิน (financial literacy)*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา. (2563). *ความรอบรู้ทางการเงินของประชาชนไทย (Financial Literacy)*. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2566, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/564876>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการประเมินหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ไสว พักขาว. (2558). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก <http://web.chandra.ac.th/blog/wp-content/uploads/2015/10/ทักษะแห่งศตวรรษที่-21-พับ.pdf>
- Atkinson, A., & Messy, F. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, 15. OECD Publishing.
- Danes, S. M., & Haberman, H. R. (2007). Teen financial knowledge, self-efficacy, and behavior: A gendered view. *Financial Counseling and Planning*, 18(2), 48–60.
- Eberle, D. H. (2016). Teacher's financial literacy from a Swiss perspective. In *Springer Science+Business Media Singapore*. https://doi.org/10.1007/978-981-10-0360-8_43
- Gloor, P. A. (2017). *Swarm leadership and the collective mind: Using collaborative innovation networks to build a better business*. Emerald Publishing.

- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44.
<https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>
- Lyons, A. C. (2006). *Teachers' financial literacy and personal finance education: Results of a national study*. University of Illinois at Urbana–Champaign, Department of Agricultural and Consumer Economics.
- OECD. (2015). *Pensions at a glance 2015: OECD and G20 indicators*. OECD Publishing.
- OECD. (2018). *OECD/INFE toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion*. OECD Publishing.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2017). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (7th ed.). Pearson Education.
- Print, M. (1993). *Curriculum development and design*. Allen & Unwin.
- Sawatzki, C. M., & Sullivan, P. A. (2017). Teachers' perceptions of financial literacy and the implications for professional learning. *Australian Journal of Teacher Education*, 42(5), Art. 51. <https://doi.org/10.14221/ajte.2017v42n5.4>
- Swiecka, B. (2020). Financial literacy: The case of Poland. *Sustainability*, 12(2), 700.
<https://doi.org/10.3390/su12020700>
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.
- World Economic Forum. (2015). *New Vision for Education: Unlocking the Potential of Technology*. Geneva: World Economic Forum